

Remissvar 26-03-17
Diarienummer Ju2025/02760
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Unizons synpunkter - Ett nytt brott och andra åtgärder mot människohandel (SOU 2025:119)

Riksförbundet Unizon samlar över 140 kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer. Samtliga medlemsorganisationer är idéburna och icke-vinstdrivna. Tillsammans arbetar Unizon för ett jämställt samhälle fritt från våld genom att erbjuda stöd och skydd, förebyggande arbete och politiskt påverkansarbete utifrån kunskap om hur kön, genus, makt och våld samverkar.

Utredningens förslag:

Utredningen föreslår ändringar i straffbestämmelserna för att klargöra straffansvar och sanktionsnivåer samt för att lyfta fram fler exploateringsformer i lagtexten.

Unizons synpunkter:

Unizon delar utredningens bedömning att den nuvarande regleringen om människohandel i vissa fall har lett till snäva eller felaktiga tolkningar i rättstillämpningen. En tydligare lagtext kan bidra till en mer ändamålsenlig tillämpning och till att fler gärningar som i praktiken utgör människohandel också bedöms som sådana.

Unizon ställer sig bakom de synpunkter som framförts av Plattformen Civila Sverige mot Människohandel när det gäller den närmare utformningen av den föreslagna bestämmelsen. Plattformen lyfter särskilt vikten av att bestämmelsen utformas på ett sätt som inte riskerar att i praktiken begränsa tillämpningsområdet. Detta gäller bland annat frågan om uppsåtskravets utformning, där Plattformen framhåller att en formulering som bättre harmoniserar med övriga bestämmelser i brottsbalken skulle kunna underlätta rättstillämpningen.

Plattformen har även uppmärksammat att formuleringen av exploateringsformerna i lagtexten riskerar att tolkas som uttömmande eller alltför snäv. En mer öppen formulering skulle bättre spegla den bredd av exploateringssituationer som förekommer i praktiken och minska risken för att vissa former av exploatering faller utanför bestämmelsens tillämpningsområde.

Unizon vill samtidigt understryka att människohandel för sexuella ändamål i huvudsak drabbar kvinnor och flickor och bör förstås som en form av mäns våld och maktutövande mot kvinnor. För att lagstiftningen ska få avsedd effekt krävs därför att

Unizon samlar över 140 kvinnojourer, tjejjourer och andra stödverksamheter som arbetar för ett jämställt samhälle fritt från våld. Jourerna stöttar, skyddar, förebygger och påverkar utifrån en kunskap om våld, genus och makt



rättstillämpningen och utbildningen av rättsvårdande myndigheter präglas av kunskap om prostitution, pornografi och andra former av sexuell exploatering som uttryck för mäns våld mot kvinnor.

Hjälp och stöd till brottsoffer

Utredningens bedömning: Utredningen lyfter behovet av förbättrat stöd till brottsoffer och föreslår förstärkt samordning, inklusive Jämställdhetsmyndighetens roll i vidareslussning och strategiskt arbete mot människohandel.

Unizons synpunkter:

Unizon välkomnar att utredningen tar upp stödinsatser för brottsoffer men vill understryka att den faktiska tillgången till trygga och långsiktiga stödinsatser är otillräcklig. Våra medlemsjourer upplever stora regionala skillnader i tillgång till skyddat boende, psykosocialt stöd och kvalitativa stödformer för kvinnor utsatta för sexuell exploatering.

Samtidigt vill Unizon understryka att många utsatta i dag riskerar att inte identifieras som brottsoffer. I stället kan de bemötas utifrån sin migrationssituation, vilket innebär att deras erfarenheter av exploatering inte uppmärksammas. När det sker riskerar personer att gå miste om det skydd och stöd de har rätt till, samtidigt som förtroendet för myndigheter urholkas. Civilsamhällets organisationer, inte minst kvinnojourer, spelar i dag en avgörande roll i att upptäcka och stötta personer som annars riskerar att inte identifieras.

Unizon vill därför betona vikten av ett tydligt brottsofferperspektiv i hela processen från identifiering till långsiktigt stöd. Det är också avgörande att möjligheten till uppehållstillstånd inte enbart kopplas till medverkan i rättsprocesser, utan även tar hänsyn till behov av skydd, återhämtning och rehabilitering.

Boenden och stödinsatser måste vara tillgängliga oavsett brottsoffrets migrationsstatus och ges i enlighet med Sveriges åtaganden enligt EU-direktivet och Europarådets konvention mot människohandel.

Samordning och civilsamhällets roll

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att Jämställdhetsmyndigheten ges ett tydligare samordningsansvar och ansvar för vidareslussning samt att Institutet för mänskliga rättigheter ska fungera som oberoende organ för uppföljning.

Unizons synpunkter:

Unizon välkomnar förslaget till förstärkt samordning. Samtidigt vill Unizon betona att ett effektivt förebyggande och stödjande arbete förutsätter nära samverkan med civilsamhällets organisationer, särskilt jourer som möter kvinnor och flickor dagligen. Civilsamhällets perspektiv och praktiska erfarenheter måste vara en integrerad del av nationella strategier, utbildningsinsatser och uppföljningsmekanismer.

Med tanke på att det stöd som finns idag i stort bärs av civilsamhället, är det också angeläget att finansieringen av civilsamhällets stödverksamheter är långsiktig och



stabil, snarare än projekt- eller årsbaserad, för att ta vara på och förstärka civilsamhällets viktiga arbete.

Avslutande synpunkter

Unizon understryker att arbetet mot människohandel för sexuella ändamål är en central del av det övergripande arbetet mot mäns våld mot kvinnor. För att betänkandets förslag ska få avsedd effekt behöver reformerna vila på ett tydligt köns- och våldsperspektiv, implementeras med förstärkt kunskap i rättsväsendet och kombineras med tillgång till skydd, stöd och långsiktig rehabilitering.

Arbetet bör också ses i ljuset av den nationella nollvisionen mot mäns våld mot kvinnor, där staten åtagit sig att med samordnad styrning, tydlig ansvarsfördelning och långsiktig resurssättning förebygga och förhindra allvarligt och dödligt våld. Erfarenheter visar att både tydlig målstyrning och operativ genomförandekraft krävs för att uppnå resultat. Åtgärder mot människohandel för sexuella ändamål behöver därför integreras i detta arbete, med fokus på skydd för utsatta, systematisk uppföljning och ett stärkt ansvar hos berörda myndigheter.

Detta yttrande har beslutats av Rebecka Andersson. Ärendet har föredragits av Cornelia Björkquist, sakkunnig sexualbrott och sexuell exploatering.

Stockholm 2026-03-17

Rebecka Andersson, Generalsekreterare Unizon